

Samen?

Samen delen; samen leven; samen werken; eendracht maakt macht. Twee weten meer dan één. Samen sta je sterk. Samen is gezellig. Samen suggereert verbondenheid. Samen heeft in het algemeen een positieve klank. Vandaar dat – naar mijn indruk – in veel reclame-uitingen en politieke slogans dat woord samen naar voren komt. Samen is een ‘verborgen verleider’.

Met samen moet je soms wél oppassen. Samen kan zo succesvol zijn dat in plaats van de originele tweeheid een nieuwe eenheid ontstaat. Samen alleen. Soms wordt die nieuwe eenheid geconstrueerd: het ‘ouderwetse’ huwelijk tot in de dood, waar – ik meen in ons land tot 1969 – de vrouw de man gehoorzaamheid moest beloven.

Van samen is alleen het tegendeel. Daar kies je dus niet voor. Alleen is maar alleen: mededogen voor wie aan samen niet toekomt. Alleen is een surrogaat. Next best. Toch is het niet zo eenvoudig. Het is een fundamentele keuze: samen of alleen. Het is een economisch vraagstuk dat als zodanig inhoud geeft aan de spanning tussen behoeften en middelen. Op deze manier benaderd krijgt die keuze de karakteristieken van doelmatigheid en doeltreffendheid. Wat wil je? Heel veel dingen die je samen kunt doen, zijn in principe ook mogelijk voor iemand alleen. Bij de dingen die voor iemand alleen te zwaar zijn, is het mogelijk om hulp te vragen, zonder dat daarmee onmiddellijk iets samen wordt gedaan.

Omdat samen zo’n positieve, wervende, sociale klank heeft en door mogelijke werkverdeling en specialisering een aureool draagt van efficiency en effectiviteit, worden uitnodigingen nogal eens verwoord in die verleidelijke vraag: ‘Zullen we dat samen doen?’. Samen doen is voor degene die daartoe uitnodigt kennelijk lucratief.

Voor de genodigde begint samen doen met samen delen. Ook wanneer de samenwerking naar verwachting vruchtbaar zal zijn, moet duidelijk zijn dat ooit de samenwerking wordt verbroken en er een tweede moment komt waarop moet worden gedeeld. Dat tweede delen is moeilijker dan het eerste, want na de exit ben je niet meer als voorheen op elkaar aangewezen. Er zijn te vaak te weinig emoties om dan nog eerlijk te willen delen. Met name vanwege dat tweede delen zou het standaardantwoord op de vleierende vraag om samen te doen, moeten zijn: ‘Nee, maar je mag me wel helpen’. Het zou een hoop ongelukken voorkómen. Waarom ik dit schrijf? Eind vorige week was ik als deskundige aanwezig bij een als comparitie bedoelde zitting. Twee voorheen samenwerkende DGA’s vormden nu elkaars tegenpartijen. Scheiden is lijden.

In dit licht is de krantenkop in *NRC Handelsblad* van 27 maart 2008 helemaal naar mijn zin: ‘Voordelen van samen in bestuur vaak overschat’. Het betreft hier weliswaar niet de samenwerking van twee DGA’s, maar de vraag of commissarissen

en bestuurders in één bestuur/raad moeten zitten. Ik denk onmiddellijk aan Montesquieu die in 1748 zijn trias politica publiceerde: scheiding der machten. Hier misschien niet helemaal op zijn plaats. Zijn machten waren wetgevend – uitvoerend – rechtsprekend. En niet iedereen zal bij commissarissen in de eerste plaats aan rechters denken. Zij zijn waarnemers, die voor belanghebbende partijen toezien op het bestuur. Maar met enige creativiteit zou je de rol van de commissarissen wel als rechtdoende kunnen zien. Toezicht en recht hebben trouwens wel met elkaar te maken.

Het bij elkaar plaatsen van bestuurders en commissarissen – dus samen – in één raad/bestuur was het onderwerp van een symposium ter gelegenheid van het afscheid van AFM-bestuurder Paul Koster. ‘Bij elkaar’ heeft als voordeel dat de communicatielijnen korter zijn. Een nadeel is wat mij betreft dat ten minste veel duidelijkheid verdwijnt. De scheiding tussen de twee functies wordt veel minder zichtbaar. Misschien ook wel voor de betrokken bestuurders en commissarissen. Te meer waar al enige kruisbestuiving plaatsvindt. Voor zwaargewichten als Tabaksblat, Wakkie, Muller en Hommen ‘maakt het niet echt uit’, aldus *NRC Handelsblad*. ‘De deelnemers aan de discussie relativeerden de vermeende voordelen ...’. Dat relativiseren is theoretisch een doodzonde, en de toevoeging dat het om ‘vermeende’ voordelen zou gaan, maakt de discussie niet transparanter. Geen wonder dat Arthur Docters van Leeuwen vanuit de zaal vroeg of er objectieve criteria zijn. En objectief of niet, zijn vraag treft de essentie. Waarom samen? Ik vermoed dat ook zijn standaardantwoord ‘nee’ is, tenzij.... Montesquieu doet het al ruim twee en een halve eeuw heel aardig.. **An**

Joost Groeneveld, directeur Wingman Business Valuers BV, Dordrecht/Leidschendam